

અડકલનું પડીકું

૨૪૨૭૩

R N 33.

ભાગ
૧-૨

અડકલનું પડીકું

શ્રીમદભાગવત ગીતા-અંક-૧

ચાર આનંદ

Copy Right by C. M. Shah

અઠંગ ઉઠાવગીર

—: અથવા :—

બાદ દેખતાર પુસ્તક-સોનેરી નામવાળું પુરું—કીમત
રૂ. ૪-૦-૦ પો. જુદું. મળવાનું ઉઠાણું—

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકશેલર

દે. રાણીતળાવ, મેઘનરોડ-મુરત,

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૧૭૩ વર્ગીકૃત

પુસ્તકનું નામ રાક્ષસનું પાત્ર

વિષય ૭ : ૨ : ૧૨

સંગીતનાં શોખીનોમાં
માન પામેલું

જન સમાજમાં
મખમલ થયેલું

અક્કલનું

પડીકું

અથવા

❖ ખુખીનો ખખનો ❖

— ભાગ ૧ અને ૨ સાથે —

વીર—કુણાલ—રાગ, ગઝલ—

અમારો દેશને છેલ્લો, અમે ચાનાર પરેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો ચાર પદેશી.
થયાં દુર્ભાગીયાં એવાં, તમવી દેશની સેવા;
ભટકેશું પારકા ધરમાં, બની લાચાર પદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે રતકર્મથી થઈશું હૃદયના હાર પરેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં
જો છેલ્લા પ્રજાએ જો, અમે હૃદય પરેશી.T.

III
1928

11 JUL 1928

વિધાપીઠ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીસર્કટ-સંગ્રહ
બી.સી.રાજ.

૧૪૧૭૩ [૨]

—:≡≡≡:—

મારી સજની તું ક્યાં રમીઆવી રજની, સાયું બોલ, બોલ, બોલ,
લાણી સંપર, તું શીદને આળ ચઢાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
હમણાં માળા ગુંથી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરસેવો તને ક્યાં વળ્યો, તારી ભમ્મર ક્યાં ભીંજણી—સાયું.
કાળો ભમરો શીરપર બેઠો, ઉરાડતાં ધભરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગધ-મારી ભમ્મર ત્યાં ભીંજણી—કેડો.
કંસુરી તારા અંગે મ્હેકે, કુસુમ-કંળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી મળીયો કાણુ ઠગારો—સાયું.—સાયું.
ચંદ્ર-સરોવર નહાવા ગધતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છામ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો.
રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ ભજન—

મારા ભવની ભાવટ ભાગીરે જોગીડા જુના—
લગની તુજ નામની લાગીરે જોગીડા જુના—
વચનો ભેદ ભર્યાં ભેદનાં, હૈયાં તુજવીણ સુના—
આ કામણુગારી નારીએ શું કામણુ મુંજને કીધું ?
તન દધને મનકું લીધુંરે પણ દુઃખ વિગોગનું દીધું—
નીશદીન સાથ રહું સમજુના.....મારા ભવની—

મહાવેતા કાદમ્બરી—રાગ—ભજન—

રૂપે શું મન રાચોરે. કાયાનો રંગ કાચોરે ભગવાન ભજો (૨)
હાડ માંસને રૂધિર ભરેલું મઢ્યું ચામડે અંગ, (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
ભરૂંસો નહીં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો—

ભરથરી-પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ—

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વિકારજ;
જેણેરે ભુલાવી મને સત્યથી, કર્યા નીચ વિચારજ,

—ભેખરે ઉતારે રાજ ભરથરી

ક્ષમા કરોરે રાજ રંક છું, નારી-અજ્ઞાની જાતજ;
અન્ય વખત એવું નહીં કરું, લાજ્યા માતને તાતજ—ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એશું બોલે વચનજ;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીતે મનજ;
ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગળા.

તુરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટા સારો સંસારજ;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામું ઉદ્ધારજ.—ભિક્ષા.
રહોતો રાજ રસોઈ કરું, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજ;
ક્ષિરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમાં, જમીએ આપણુ સાથજ.—ભેખરે.
મઢીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખું ગુપ્ત અવાસજ;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો-જોગ રહી પાસજ—ભેખરે.
મહેલરે તારાને રાણી શું કરું, કેવો ગુપ્ત અવાસજ;
ક્ષિરરે ભોજન તારું રાણી શું કરું, નથી ભોગની આશજ—ભિક્ષા.
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહીં ગ્રામમાં વાસજ;
વિષની વેલીથી અજગો રહું, નહિ નારીનો પાસજ.—ભિક્ષા.
ભગવા જોઈ રાજ ભરથરી, દાવાનળ દીલ થાયજ;
માધ-કહો-ન-મારા કંથજ, લાગે દેહમાં લાયજ.—ભેખરે.
વધુરે શું વડું રાણી પીંગળા, કરું અરે કેટલો ઉચ્ચારજ;
અંધુ જોવારે અંધુ તજ્યો, માર્યો વચન નો મારજ,
હવેરે રાજને રાણી શું કરું ?

વાંકીરે નિધાતા મને લુલાવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
 આતુરે પ્રાપ્તિ હવે શું કરું, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી.—ભેખરે.
 વણુશે નારીરે અન્ય આપની, માળવપતિ મહારાજજી;
 એકને ધરણ એને નવ તળે, પાપી પીંગળાને કાજજી—ભેખરે.
 મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
 સચરે નથી કોઇ કોઇનું, આ સંસાર પતંગજી.—ભિક્ષા.
 દેતી હું તો ભિક્ષા દે મુને, નહિ તો કર ગૃહ ત્યાગજી,
 ગુરજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી.—ભિક્ષા.
મહાચેતા કાદમ્બરી —:====:

યષ્ઠ પ્રેમવશ પાતાળીઆ, મારા મનના માલીક મળીયારે...(૨)
 પ્રીતે કરો મુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી.
 પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે...યષ્ઠ.
 ભાગ્યવંત કર્યો ભગવતી મુજને, જીવન સફળ થયું મારું.
 કરો શ્રીહરિ શુભ તમારું, મારા મનના માલીક મળીયારે...યષ્ઠ.
વીર કેશરી.—રાગ—ગઝલ,—કવ્વાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; નજીમી કોણ એવો છે;
 ન જણ્યું જાનકી નાથે; સંવારે શું થવાનું છે ?
 હતી શલ્યા રૂપે “અહલ્યા” જગતમાં વાત જહેર છે;
 ન જણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે; સંવારે શું થવાનું છે ?
 હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાખળી યોદ્ધા;
 ન જણ્યું લીજમ જેવાએ; સંવારે શું થવાનું છે ?
 રમ્યા બુગડું સહ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
 ન જણ્યું ધર્મ જેવાએ, સંવારે શું થવાનું છે ?

દલપત ભજન.

—રાગ-ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે,
વૃજનારને વેરણુ થઇ !
(૨) હે.....હરી.

કામળ સુરે કાળજી કાર્યું,
ચીતહું ચોર્યું વેરણુ થઇ-મોહ
કામ તો હવે કાંઈ ન સુજે (૨)
સાંભળતા શત્રુ થઇ—(૨)
માતા પિતા તણી લાજી તજીને,
વૃંદાવનમાં ગઇ—મોહન.

વૃજનારને વેરણુ થઇ, મોહન તારી મોરલી-તારી મોરલી—(૨)
આવા આવા કારમાં કામણુ (૨) શામળા સીધા થઇએ—મોહન.
દુઃખડાં કેરાં, દુઃગર ડોળ્યા, મા આપડી લ્યો પછીએ—મોહન.
“દલપત” વ્રીહના દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઇ—મોહન.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —::====::—

શું કહું કથની મારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી.
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ.....શું કહું.
પરખી પારીજાતિક મેં અર્પણ કીધું મન મ્હારું,
પતી તજી પરસોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખાઈ રાજ—શું કહું.
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણે પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શું કહું.
અરધ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કંઈની ધારી;
તજી જગત જાંજળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજું ત્રાપુરારી—શું કહું.

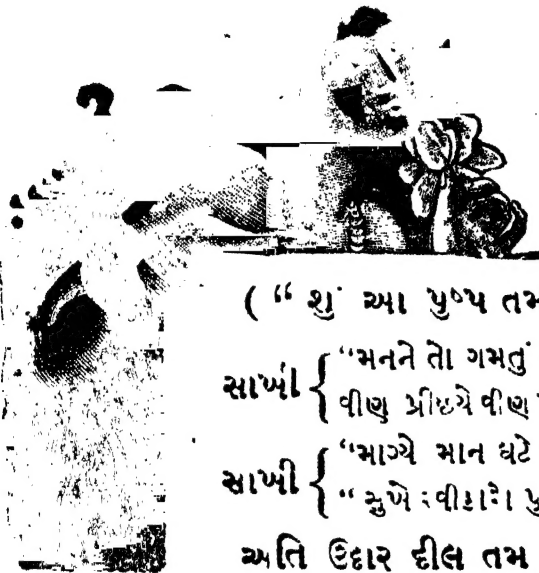
ભરથરી—રાગ-મરશીયા—

હાય, કેમ આ સહેશે ઉઝેની રંગપો, ધણી થઈ છે રાગજી માફ રાખો
 બાણુ લક્ષ માળવાના છો સ્વામી, કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
 ગૌર અંગે ભણુત શી જામીરે.—હાય, કેમ
 એક બાળું કૃષ્ણા તમારી રૂએ, અંદકળા ચોધાર નીર ચુએ,
 બાપુ સુખે ન આજ કોઈ સુએરે—હાય
 મેહેલ મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો સખળે વાયો છે;
 કળકળતાં બાઈઓ ને ભાઈઓ છેરે—હાય
 ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આઘ્યા વસ્ત્ર ક્યાં ગેરૂ ઝૂંબોળી,
 હાય હૃદયમાં પ્રગટાવી હોળીરે—હાય
 નથી વિક્રમ ભાઈની કંઈ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
 એણે ખીન્ન જંગલ કંયાઈ વસાવ્યારે—હાય
 ધણી નોધારા અમને કરોમાં, આવું અણુધારું પગલું ભરોમાં,
 જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય

વીર કેશરી —રાગ. ગઝલ—

ખરા તે હૃદિના સંતાન લડે જે હિંદને કાળે,
 લડે જે હિંદને કાળે, મરે જે હિંદને કાળે.
 દુભાતો દેશને દેખી, ચડે વારે ઉમંગેથી,
 પ્રભુ કે બાદશાહોથી, જુએ જે હિંદને કાળે,
 ન મોહે માયા મહોબ્બતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
 જીવન નજર પ્રાણુ સૌ પળમાં, તને જે હિંદને કાળે.
 યજ્ઞોર્ધ્વમસ્તતોજય છે, કરો યાહોમ શો ભય છે;
 અમર તે થાય છે નિશ્ચયે, મરે જે હૃદિને કાળે,

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:::—

મંજરીએ મનહું મોહું રે,
મન ગમતા મહારાજ-
મારામનગમતામહારાજ
એ શું દીલહું અમ પ્રોચું રે
મન ગમતા મહારાજ-

(“ શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? ”)

સાખી { “મનને તો ગમતું ઘણું મુખથી કેમ મંગાય,
વીણ પ્રીત્યે વીણ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય

સાખી { “માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં દાતાર,
“મુખે વીણારે પુષ્પ આ, ધરો :ણું મોઝાર.

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયું રે.....મનગમતા

ઉદયભાણુ—

—:::—

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડીત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાણુ;
કાચી છે કાયા આ, માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા,
શાણુ તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક ખીચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ઈંધ છે પીંખાઇ, જેણે મૂંછપર લીંચુ ઠરાયા;
કાળના કોવાડેથી કાણુ અચ્યું છે, બલે રંક કે હોય મહારાયા,
મંથાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
જોખનને તન ધન તેવા સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

લીલાવતી

—:=====:

અરજ સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠતી નથી ઘરનાર (એ ટેક).
 અગીયાર વાગે ઉંઘમાંથી ઉડી, તરત તડકે જાય;
 દાતણ ક્યાં વિના મોગરીને મુળા ખોળામાં લઈને ખાય-અ.
 વાંકું ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, કુઅડ રાંડને રોજ,
 ઘરમાંથી જોળા ધી ચોરી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ.-અ.
 પાડા પાડાશીને ડાશી ડાસાથી, લડી ચુકી લાખવાર,
 પોતાના બાળકને નિત્ય બઝુડે, મારે મને પણ માર.-અ.
 રાખના ઢગલામાં ફેરા પડ્યા જેવું, રાંડના મોઢાનું રૂપ,
 છુત લડકામણી ભારે કુભારજા, બડકી મરું છુરે ભૂપ.-અ.
 સુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ.
 ખણ્ણતાં જીવોના ટોકળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ.-અ.
 હોળી-દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
 અંગે ઓધરાળાને લુગડામાં લીખો, મારવાડ કેરી મઉ.-અ.

વીણાવેલી—

—:=====:

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
 તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ;
 સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માની લઈએ,
 રાખે જેવી રીતે રાખા, રંગે તેવી રીતે રહીએ.—સદા.

સાખી { પીંપળ પાન ખરંતા હસ્તી કુંપળીઆં
 { મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી આપુડીઆં.
 દશાના ઢંગ રતુના રંગ જેવા દેખી લઈએ—સદા.

સાખી { કદી મેહલો ને માળીઆ, કોમળ છપ્પર ખાટ;
 { કોઈ દીન એવો આવશે, જીખ્યે ન મળશે ભાત—સદા

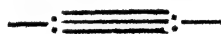
મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —રાગ. ભજન—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા,
તારા ભવની ભાવટ ભાંગશે (૨)
("બોલો રામ સીતા રામ")
પંખીડા જો તું વિચારી-
કર્મ તારા લે સંભારી,
વાસના નહારી.....

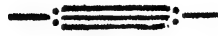
તુને રૌંચરૌંચ નર્કે નાંખશે-રામ
મૂઢ તેં મતિ વિસારી,
મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉડજો સંભારી તારી-
કાયા કંચનની થશે-રામ.

અરૂણોદય

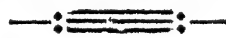
તમે જો જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયુ પહેલી પેસેંજરમાં આવજો;
હાર તોરાથી સ્વાગત શોભાવજોરે—પીયું.
શિલ્કની કીનાર કોષ્ઠક વાયલ આછેરાં,
કોષ્ઠક નવા નાટકના અચ્છાં ઝોપેરા.
થોડા હેડન્ગીલ હેર ઝોષલનાં લાવજોરે—પીયું
એક હારમોન્યમ પેરીસનું લાવજોરે,
આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે.
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું.

બલીરાજ.

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
 નથી વાંક જરા કાંઈ મારો નણુદલ તમ વીર ઠગારો;
 રંગ મહેલમાં હતી એકલી આવી અડપલું કરી ગયા,
 ચુંબન કરી, ભરી અંક મીલાવી. મોહન મનડું હરી ગયા.—નથી.
 વસંત-જ્યેષ્ઠન પુલવાડીમાં ભુલો પડી ગયો ભમરો.
 લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બધું ડાહ્યો ડમરો—વશ.
 શરમાળે મને સાન કરીને કંચુકીની કશ છોડી,
 હૃદય-ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
 વદન ચન્દ્ર છત્રી રતી લગવે, બ્રહ્મ કામજીગારી,
 અંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી—વશ.

વિણાવેલી—

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે,
 અરે જેમ પીપળ ઉપર પાન-પલકમાં ખરી જશેરે.
 પલકમાં ખરી જશેરે-માટીમાં મળી જશેરે—અરે.
 ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના.....રે નથી;
 મૂઠ મમતમાં તોયે મરતા આ અ.....રે મથી.
 પામર નર નાદાન.....અરે શું.

સાખી { “કાયા કલેવર કારમું, છે ગંદકીનો ધાડવો.”
 “સમજી જતે સમજી જઈ, અભિમાનને વણસાડવો.”

સાખી { “અભિમાન ક્ષિપ્રરે નહિ. દુધ પાછને પેધાડવો.”
 “રાવણ સરિખા રાજવીએ. લીધો નથી કંઈ લાડવો.”

માલતી-માધવ.

—:≡≡≡:—

નાનકડી નાળુક નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી.
 મારા લાલની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૩)
 આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને-
 નાની શું સમજે વહાલાના વહાલને
 (હું તો બધુંએ સમજું છું)

જાણી ભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી...

ખિલ્લમંગળ ઉર્દે સુરદાસ. રાગ-ભજન.

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
 શાન્તિ પામ્યું મન મારું રે આજે—આ.
 જગની જંજળમાંથી બાળતો બચાવ્યોજી,
 ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધારું રે આજે!
 -ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી.
 ચવાનું ત્વરાએ શુભ તારું રે શાણા-આ તારાં,

વીર કેશરી

—:≡≡≡:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો લહેરીલાલ,
 મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારની દુકાન છે.
 રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોસમાં તુલસી ક્યારાનું નિશાન છે ?
 છન્નમાં! તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે—લહેરીલાલ.
 અખંડ અને અમંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
 હડતાવાળાનું તોફાન છે, જ્યાં હડતાવાળાનું તોફાન છે—લહેરીલાલ.
 જોખમ ભરેલું. કામ પુરી પંચાત છે, ધારતી છે! આક્રમમાં
 જન છે, મારા બાપ ધારતી છે—લહેરીલાલ.

સંગીત લીલાવતી —:≡≡≡:—

લાજ છોડી છેક તેં છકેલ છોકરા, જાપની તેં આપરના કાંકરા કર્યાં.
આવી છે દીવાળી હોળી દહયામાં બળે, જહિં છું. વહુને

તેડવા પથુ દાડો શો વળે. લા.

સે-સાસરામાં જાણે છે જમાઇને સહુ, માટે નહિ મોકલે વેવાઇ તો વહુ. લા.

સ-કરવાને વીવેક લોક લાજથી જવું.....

જે-ગાડી લાગ્યો ખોટી ક્યાં સુધી થવું.

ખિલ્લમંગળ ઉફે સુરદાસ —રાગ-ભજન—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, દાસ પરે, દયા લાવો-ટેક.

સંસાર સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,

હુતો બની ખેડો, ખાવો ખાવોરે—દયાળુ.

આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથા ખાડું,

વારે-અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

બલીરાજ —:≡≡≡:—

આનંદ મંગળ ગાઓ પરણાવી લેશું દહાવો,

મારી વેવણ રસીલી જોડી શોભશે ?

નિરખી કન્યા કહેશે, મુખ જોઇ તાકી રહેશે-મારી.

વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ને બીજું કાણું;

મળી વેવાઇને વેવાણું ફેરવોને ઝટ-આનંદ.

ફડાકિયા તમે જોશે, હોળીને દહાડે રોશે;

કેળી જન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડુંકો વાગશે-આનંદ.

તડાકીયા કહું તમને. અતિ ઉમેદ મનમાં અમને,

વાળ વગડાવું જો જો, ફેરશુરામનો ફડાકો-આનંદ

(મુંબઈની ઇમીટેશન શેઠાણી !) રાગ-ગઝલ—

તમે મુંબઈ વિષે આવ્યા, નિહાળી સર્વ હરખાયા

છતાં સાહેબ ઓ મહારા ! જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

અહા ! મુંબઈની અલખેલી ! હકેલી કંઈક મુઘરેલી,

લટકતી લાજને મેલી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

ફરે છે કંઈ ઉધરાણી, લખે નામુ નયનતાણી

છતાં કહેવાય “ શેઠાણી ” જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

પતિ પરદેશમાં આવે, પ્રિયાને પાસ તેડાવે;

પછી વહુ પાંખ ફફડાવે, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

સ્વદેશે કામ સૌ કરતી, ખુશીથી ખાંડતી દળતી;

હવે રામા વિના રડતી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

ધરે સસરો એને સાસુ ખરચ વિણ ખેરવે આંસુ

જમે વહુ મિષ્ટ ફરમાસુ જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

કુવેથી ખેંચતી પાણી, નણુંદની સાચવે ભાણી

હવે થઈ રાયની રાણી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

ધણી મુંબઈ તણી નારી બતાવે ઠાઠ બસ ભારી

ભલે વર થાય લીખારી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

બને મુંબઈની શેઠાણી કરે પઈસા તણું પાણી

રજે વર ઢાંટીઆ તાંણી જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

પતિ શીતર લાવે છે, સકળ પત્ની ઉડાવે છે,

છતાં દેવું કરાવે છે, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

વસાવે નવનખી સાડી, કુલેલી ફેન્સી ચાળી;

ખરીદે બુટની બેડી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?

સુવાસિત તેલને અતર, રૂમલો રાખતી સતર,

ગણે છે કાણુ ત્યાં ગણતર ! જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
કબાટો કે વીજેરી ના-છતાં દશબાર ચાવીના;

રૂપાના રાખતી ઝુડા, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
જશે નાટક તમાસામાં અગર સરકસ-સીનેમામાં;

ગણે મ્હોટાઈ ભપકામાં જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
સદા નરવી રહે નાડી, જતાં કંઈ જોઈશે ગાડી;

જશે લટકો કરી લાડી, જુઓ મુંબઈ શેઠાણી ?
કરે ધરકામ સૌ ઘાટી—પદ્મણી પાલવે જાતી;

અહા ? હોંસે હવા ખાતી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
નથી નારી સકળ એવી, સતી કંઈ છે સીતા જેવી;

ક્યા સૈભાગ્યની દેવી, અસલ છે એજ શેઠાણી ?
નકલ કરનાર શેઠાણી ? સુણી ના કોપશે વાણી;

હશે પરમાર્થિ ને શાણી, ખરી મુંબઈની શેઠાણી ?
અપંગો પર દયા આણી, દુઃખીના દર્દને જાણી;

મદદ દેતાં ન અચકાણી ! અહાહા ! એજ શેઠાણી ?
સ્થિતિ સ્વામી તણી જાણી; વીના “ઘાટી” ન ગભરાણી;

શિયવંતી વિનયવાળી, ગુણી ગૃહરાજ્યની રાણી ?
(“રા. મણીકાન્ત” ની કાવ્યમાળામાંથી)

ખિલ્લમંગળ ઉદ્ધે સુરદાસ-રાગ. ભજન-
વિષય વાત મમ તાજ તજને, કૃષ્ણ ભજન હું કરવા દે,
અધમપણાને અભગ રાખી, ભંડાર ભક્તિના ભરવા દે,
નટવર નામનું નામ મળ્યું છે. તો ભવસાગર તરવા દે !
નાશ્વંત નર નામ છોડીને અક્ષય વરને વરવા દે-વિષય

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ. કંવાલી—

અમર આત્મા અમારો છે. મરણ દરકાર શા માટે !
 મરી જાણે જે જન્મીને, જીવન દરકાર શા માટે !
 જગતમાં પ્રાણી કે મરતાં-મરીને-જન્મતાં પાછાં,
 બધાં ઘટમાળમાં ફરતાં, પછી તકરાર શા માટે !
 ચૂક્યો જે લક્ષ જીવનનું ગયો તે જીંદગી હારી.
 જીવ્યો તે ના જીવ્યો જગમાં, જીવનને ભાર શા માટે.

મહાશ્વેતા કાદરખરી —:≡≡≡:—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
 કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ બાજુ એને હાથ-
 ઋણાનુંબંધે આવી મળતું, બાળ્યું નવ કાષ્ઠનાથી ખળતું
 જગત માત્ર તેને આધીન છે. અનાથના જે નાથ
 નહિ પોંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઈ ના જાણવું
 સોએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું-જગત.

બોલતો કાગળ —:≡≡≡:—

રંગી, આ દુન્યા. નારંગીએ, રંગી, તે રંગી બેરંગી, દુન્યાદારંગી...રંગી.
 સાગર પાણી શીતળમાં, વડવાનળ તેનાતળમાં, આગને પાણી બન્યા સંગી
 આ આજે અંગી મનાતાં, કાલે ભુજંગી થાતાં

કાણ ભુજંગી...કાણ અંગી...રંગી...

વાયુ જે દીપક હારે, આગને એજ વધારે;
 પ્રભુની પ્રભુતા દારંગી...રંગી આ દુનીઆ...

બોડાણો.

—કુબીર લજન—

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા અંદ હુવા. તોખી નીકળ ગયા અસ્વાર—તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નીરમળ નિર,
આખ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કુબીર—તારી૦

લજન—કિર્તન અને ભક્તિરસથી ભરપુર કાવ્યોથી છલાછલ

ઘેરેઘેર વખણાયલું

નરસિંહ મહેતો, મીરાંબાઈ, દયારામ, પ્રેમાનંદ
વિગેરે પ્રાચીન ભક્ત કવિઓની કાવ્ય પ્રસાદી રૂપ મહોદુ' પુસ્તક

==કાવ્ય દોહન==

જેમાં—પ્રભાતીયા, લજન, પદ, ગરબી, લાવણી, વિગેરે
અસંખ્ય પ્રખ્યાત લજનોનો સંગ્રહ બરેસો છે.

કીંમત રૂ. ૨—૮—૦ અઢી રૂપીયા.
મળવાનું ડેકાણું:—

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકશેલર.

રાણીતળાવ—સુરત.

સંવધ.

—:=====:

નુડા તારી કામણ કરનારી, વૃજમાં વાંસલડી વાગી,
કી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વૃજમાં.
ન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
ધેતી, (૨) તમ વિણ ચર્ધ છું ગિરધારી—વૃજમાં.

ભેળમ પીતામહ. —:=====:

ખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણ-જખમી શું જાણે.
રદના ઘા તો મરદ વખાણે, કાયર શું જાણે.
પો ખાઈજી.....કાયર શું જાણે;
માઝ સ્વાદમાં કોકીલ માણે મૈના દાડમ દાણે,
રખી હરખી હંસ કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે;
તગલા શું જાણે.....ઓ ખાઈજી.....જ.
તિ-પત્ની માણે રતીરશમાં કામદેવને ખાણે,
સમજે તે જોગી જન્મના, જે જગ મીથ્યા જાણેરે;
જાણે તે જાણે.....ઓ ખાઈજી.....જ.

રાટપર્વ,

રાગ-ભજન.

યા માયા કોઈકી નાહીં બાપ, સગ કહેતે હય અપની અપની.
ત્ય જુગમેં હુરિશ્ચંદ્ર ભયે રાગ, સત્યકી સત્ય કહી,
કે સત્ય કે કારને હિને કાયા—બેચ ફરી ?
તામે રાવણુ ભયે રાગ કંચન કોટ સહી,
કે લક્ષ પુત્ર, સવા લખ ગાતી, વાકો લકડી નાહીં મીલી ?
ન વાયુ જગ હિડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઈ,
સ ફુનીયામે વોહી નર ભુલા. છસને કાયા અપની કહી.

બળીરાજ.

—:≡≡≡:—

છોને કહેતા જોલી રંગીલા મને છોને કહેતા જોલી,
હું તો જોમનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલાં મને.
બાગબગીચાની સહેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ધરમાં ગોઘેલી,
બદામી હલવોને ઘારી જલેખી તાજ તાજ ખાઉં પહેલી—રંગીલા.
સાડીનની સાડીઓ કસખી ભરેલી કોર, સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દોડેલી;
પોલકાને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુટી લાવેલી—રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, બંગડીઓ માણેક મઢેલી;
લુખણને બુમણાં લાડવાઇ પહેરતી. વિધા હું પાકી ભણેલી—રંગીલા.

સુર્યકુમારી

—:≡≡≡:—

સોહામણી સ્વર્ગની વાટ, એક દીન શોહાવળે હોરાજ,
રસિલા અમરાપુરીના ઘાટ, એક દીન શોહાવળે હોરાજ.
મૃત્યુ લોકનાં મુનુખ ક્યાં-ક્યાં અમરાપુરી ઘાટ,
અધીત-કહે એ કેમ બને, વસમી વીકટ એ વાટ
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાતક તમે નંદનવનના;
રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિતજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવા અંતરમાં અતર, સ્વર્ગ અમારું સોહાવળે હોરાજ.

રાજ શંભાજી.

—રાગ-ભજન-ઉસ્તદી.—

રાજ તોરા કુંગરીઆ પર, બોલે ઝીણા મોર.
મોર જે બોલે પપૈયા બોલે, કોયલ કરેરે ફલશોર (૨)-રાજ.
માઝમ રાત વીજલડી ચમકે, જાંઘ ઘટા શી ધનધોર (૩)-રાજ.
સાખી { કોકિલ કલગ્વ તું કરી, બળતીને નવ બાળ,
હું સુતી પિયુ વિરહમાં, હેડે ઉઠે ઝાળ.
બાધ 'મીરાં'કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, તું મારા ચિતડાનો ચોર-રાજ.

ભજનામૃત.

—રાગ. ભજન મીરાંબાઈકૃત—

બલીહારી રસીયા ગીરધારી,
 સુંદર સ્યામ હો તણ અમને.
 મથુરાના વાસી, આવા ન બનીયેછ.
 વાંસલડી વાગે એહવા ભણુ નારા વાગેને,
 વૃજ વાટ લાગે ખારી,—સુંદર
 જમુનાને કાઠો વાહલા ખાવાને દોડેને,
 અકળાવી દે છે મુને ભારી.
 ઘંદાવનકેરી શોભા, તમવીણુ અમનેનો
 નવ લાગે હવે સારી—સુંદર
 ગોવરધન નોળ્યો જ્ઞાલા ટચણી
 આંગળીયેને અમપર દોળ્યો ગીરધારી.

મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના યુણ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી—સુંદર
 અરૂણોદય.

—: આબાદીનો ઉપાય :—

ચાહો જો ભારતના સંતાન, જ તમાં ભારત આબાદી

.....—તમે અંગે ધરો ખાદી.

દેશ ઉદયની તમને નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,

વિદેશી તમે મોહ તજ્યાં નહી, કરી દેશની અરબાદી,

કલંક કળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી.

“આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો,”

“અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો. ભાનુ અરે આજે ગયો.”

“પ્રાચીનકળા મંદીર તમારું, તેજ હીણુ દેખાય છે,”

“કારણ તમારી સંપત્તિ, પરદેશમાં વહી જાય છે.”

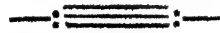
લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઈ ધરો ઉરમાં યાદી,—તમે અંગે.

એકબીજી

મને ભોળીને બરમાવીરે મા, કેમ કરું ?
 અણસમજીને ફાસલાવીરે મા, કેમ કરું ?
 મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો મંભળાવે,
 મારું દીવ લલચાવે, પેલો ગરજ !
 પ્યારી કહીને બોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
 એ તો સાંભળે ન એકે, મારી અરજ;
 છાતીમાં-તો અરરરરર અરરરરર ચાયરે. મા કેમ કરું-મને
 એના મોહાંથી મીઠાશ એ તો જાણે નાગપાસ,
 પછી હોય કે ન હોય મારી મરજ;
 ફરે પરાણે એ પ્રીત, એતે ક્યાંની હશે રીત ?
 થઈ બેશે ધરાર મારો વરજ ?

પૃથ્વી પુત્ર

માળ માતીડાની મોંથી મંગાવજો,
 કંઈ કોડીલા કંઠે પહેરાવજો.
 ચોળી કુસુબી રંગે રંગાવજો-માળ.
 સાડી સુંદર શરીરે સોદાવજો.
 હોંસિલા હીરાની બંગડી બનાવજો.
 કામળ હર કુંદનને કંકણે પરીપાવજો,
 હાર હીરા માણિકે મઢાવજો-માળ.
 નીલ્ય મીઠા બોજનીયાં ભાવે જમાડજો,
 આછાં આછાં પુલડાંની વેણી ગુંથાવજો.
 સદન વીજળીની જ્યોતે સોદાવજો.
 મીઠાં જોખનનાં જાંવુ ખવરાવજો-માળ.

શું નટવર વસંત થેઈ થેઈ નાચી રહ્યો,
 નાચી રહ્યો જગ નયાવી રહ્યો—શું
 સાખી { કોયલ મધુર મોરલી બની, છેટે નટવર કા'ન,
 { વિરહ થેલી ગોપી ઘણું, તણ નિકળી અભિમાન,
 રસિઆ વિનાની બની બાળ. ઓ પહાવરી,
 વેણું વસંત ચિત વિધી ગયો—શું
 સાખી { શીતળ સુખકર પવનની લહેર ધુમે મોપાસ,
 { બાણું રાધા કૃષ્ણ રાસ રમે છે ખાસ.
 વિધ વિધ પંખીના વેણું, ધુવરા પ્રમદેરે
 મહિ મહિ મેનાના નાદ, ઝાંઝરે ઝમકેરે
 સાખી { નવપદસવ વાઘો ધરી પયરંગી શીર પાશ,
 { રૂઝમ લાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય,
 લહેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં,
 પ્રતિ યુવાન લાસ છાઇ ગયો—શું

છત્રવિજય

—:≡≡≡:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆથી વંજો માપો
મારા રાજ આલાકી આનું નામ છે—
તાલ કેવો કીધો? ભગલા દગો તે દીધો;
આ સિંહ તણે આલાકીથી શીખર પડાવી લીધો.—મારા
ભોમ લાગ્યા મારા. મેં ભગલાને ધરમાં ધાલ્યો.
ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને બુલબુલ આ લર્મ આલ્યો.
(વાહરે મારા જુલાલા-લટકાળા હડેરો લાલા)
કેશર શીદ કરો છો ચાળા? તમને લઈ જાય મોટરવાળા—મારા
અરુણોદય. --રાગ-ગઝલ-કલ્પાલી.

જુલાલા કહું વહેવારના, એ વાત આ અમૂલ છે,
અભીમાનથી ન સાંભળો નો, આ તમારી જૂલ છે!
મન માન્યું મળતું નથી, કોઈને બધુય મંસારમાં,
આમીમાં આમી ખાળવી. એ તો તમારી જૂલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં-કાળા નૂથી,
તેનીય કીમત ના કરો તો, આ તમારી જૂલ છે.
છોડી અમે શ્રી રામને, જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડો, તો જીવતર અમારું ધુગ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં, તો ચાહુ—એ શા કામનો,
આ' ખર્ચ બાજો કાળજાં, એ તો તમારી જૂલ છે.

માલતી માધવ.

—:≡≡≡:—

જાભી મારાં ડાહ્યાં ડમરાં, શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીશાવો,
ઓ નાની નણદલ આવો.....આ કોણુ?.....તારો પ્રાણુ?
હવે શા માટે શરમાવો (૨).....ઓ.....

આનંદ લહરી.

—:=====:

હું છું નખરાળી નાર, સામું ન જોશો લગાર-હું છું
નખરાંએ કમકને ધાયલ કર્યા છે, મૂર્છા પામ્યા છે હગાર-હું છું.
વાંકી ભમ્બર મ્હારી કામલુગારી, તેણી જાણેખંજરનીધાર-હું છું
સ્હામું જોશો તો પોક મુકી રાશો. બનશો બેઅકસ ગમાર-હું છું
અહલ્યાબાઈ.

—:=====:

મને એવો પરણ્યો ભાવે, બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમનો આવે. લાગે પાય, પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે.
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે ચિતકું ચાય, ચાય, ચાય,
મીઠી ખંસીહું-એ મણીધર, મધુર નાદપર ડાલે,
નયન ઇશારે થનથન નાચે ખમા, ખમા, કહી બોલે,
નમનો જાય, જાય, જાય,

{ બલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું-વીજળી થોડી થોડી,
કામલુગારો કૃષ્ણ, ગણીને, બનું રાધીકા ગોરી-જોડી-
જુગતી થાય, થાય, થાય.

{ ઘોળે દિવસે રાત કહું તો. “હાજી હા” જે કરતો.
બની દીવાનો રૂપ રગમાં પાછળ પાછળ ફરતો,
‘હુંક-હોવે’ ધણી તો તેવો જોઇએ લાગે પાય, પાય, પાય,

વીર કુણાલ.

—:=====:

હું મદમાતી, ભુલામણીને નામે પંકતી,
કામ દેરી જોઇ લજવાતી, હું લયક જામી લેખાતી.
બર જોખનમાં ઝોલાં ખાતી, દેવ દર્શને જાતી,
નીરખી કૈકની અંતરકળીઓ, ખીલીને કરમાતી. રસથી જલકે મુઠ જાતી.

સુકન્યા સાવિત્રી—(ચમ સાવિત્રી સંવાદ)

સામાટે મમ કરે, સતિ તુજ પતિભક્તિ સાચી (૨) હવે પુત્રી વળ તું પાછી (૨)

સાવિત્રી—સન્નન કેરાં સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત,
મિત્ર ભાવે સુભાગે હવે, આ દીન વનીતાની વાત.

ધર્મ ને વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ ગૃહસ્થાશ્રમ ગણીયો,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી સચી (૨) વળું મહારાજ ક્યમ પાછી (૨)

ચમ—સુણી વિવેક ભરી મુઠ્ઠ વાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિના, કાંઈ-ઈચ્છીત વર ચાચી, (૨) હવે—

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારાં અંધ સામુ સુધર દેખતાં થાય.)

ચમ—તથાસ્તુ ! ભાગ્યવતી તું અતિ દુરઆવી, થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી—શાઁ

સાવિત્રી—પતિ સમીપ મમ નહી જરી. જ્યાં જાયે મમ નાથ,

તપવૃત આપકૃપા વડે ત્યાં આવું તમ સાથ, સંગત સન્નન તણી નથી સોંધી,

મૈત્રી સંત પુરુષની મોંઘી, કૃપાનાથ મમ પ્રાણ નાથ શું રહી વૃત્તિરાચી (૨) વળું

ચમ—અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારું બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારું,

સત્યવાનના જીવિત વિના, કાંઈ-ઈચ્છીત વર ચાચી—હવે.

સાવિત્રી મહારાજ (મહારાજુદ્ધિશાળી સસરજીને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય)

ચમ—તથાસ્તુ ! ઉત્તમ વર જો આપ્યાં ભાવે હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે—શાઁ

સાવિત્રી—સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રોનું સનમાન,

સાધુ, તેા દુરમન તણું, પણ સાથે કદ્યાણું.

કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું,

ચમ—સિતળ વચન સુધાસમ તારા, તૃષા તૃષાતુરની હરનારાં,

સત્યવાનના જીવિત વિના, કાંઈ-ઈચ્છીત વર ચાચી—હવે.

સાવિત્રી—મહારાજ ! (મારા પિતાના કુલની વૃદ્ધી કળાર મારે

ચમ—તથાસ્તુ. સાસરીયાનું માન વધાયું, પીયરતણું પણ કાળ સુધાયું—શાઁ.

સાવિત્રી—પર દુઃખે દુખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ,

..... સરસો ભારે સંતનો, કરવાનું શુભ ક્રમ.

સ્વજન માંડી વિશ્વાસ નવ થાવે, સજનન ધર પુણ્ય સો અપવે,
 કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૧) વળું.
 ચમ-મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અવિશય તે અરે મન ભાવ્યાં.
 સત્યવાનનાં જીવીત વીનાં, કંઈ-ઈચ્છીત વર ચાચી. (૨) હવે.
 સાવિત્રી-મહારાજ ! (મને મારા સ્વામીથી આરસ સો પુત્ર થાય.)
 ચમ-તથાસ્તુ ! ઘટે ના યાત્રાં અતિ, વર લોભી, તજ પુકે હવે
 જા અહીં થોભી સાં
 સાવિત્રી-સ્વધર્મ ંહાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
 સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણાં આધાર.
 સજનન ફરે ન આશા આવી, જોલ્યું અજોલ્યું ન કરે કદાપી.
 કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.
 ચમ-અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાંધે તુજમા ભકિત મારી,
 ભગવતી છેલ્લું ઉત્તમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર ચાચી. (૨) હવે.
 સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને હીધું, પ્રભુ આપે વરદાન,
 જીવત દાન હઈ જીવનને, સત્ય કરે ભગવાન.....!!!

મુદ્રા પ્રતાપ.

—:≡≡≡:—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં બેન, ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
 કહે ઋતુ વિષ્ણુ ફળ ક્યાં દીઠાં બેન ઋતુ વિષ્ણુ ફળ ક્યાં દીઠાં છે.
 તરવર તહાં તરવરની છાયા, કંથ તહાં કામનીની કાયા;
 જન બહુ મથન કરીને ચાકે, ઉતાવળે આંખા નવ પાકે.
 મન કરીએ ન અજાડાં.....બેન-ધીરજ.

મહત્તી માધવ.

—:≡≡≡:—

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઈ કહેજો પ્રણામ દમારા,
 માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર જો...શરમાળા.
 મુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી મર્ષ બાજ ચોરી,
 તમે કિશેર એ નવલ કિશેરી, મટકે મોજાં મટકાળા...લ્યો.

શ્રી લોત્તભગત કૃત. —ચાખખો રાગ ભજન—

મુરખે નાર કુભારજ આણી, એનું ઘર ક્યું ધુળધાણી.—ટેક.
ખાંચ મણની લાપસી ભરડી મણની ભુંજ ધાણી;
ધી'નાં ઘાડવા ઢોળી નાંખ્યા, દુધમાં નાંખ્યું પાણી—મુરખે.
વાર પરખે વઢવાડ કરેને, કંઘેશ કરે જાણી જાણી;
છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂટીઓ લે તાણી તાણી—મુરખે.
ખરે ખપોરે રસોઇ નીપજવેને રાતે જાતી પાણી;
છોકરાંને મારી મારી સુવાડે ઓલાવા રાત જાણી—મુરખે.
ટાહું શીળું કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીશાણી—મુરખે.
પટીયા પાડી આંખ આંજ આડડે, સાસરે પીયર ન સમાણી;
“લોભે ભગત” કહે ગુરૂ પ્રતાપે; ઉતરેલ નાર શીદ આણી—

પૃથ્વી પુત્ર.

—રાગ-કલ્યાણી.—

લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દમને સાંભળો. આ અન્નયખીની વાત છે.
ખાંડવને બાળ્યું અર્જુને લંકા હતી સોના તણી.
હનુમાનજીને પૂછડે, ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
બાળ્યો નકામો કામને, બેલાનમાં શ્રી શંકરે,
દારિદ્ર જગનું બાળવા ના કોઈની તાકાત છે.
આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના બાળ્યું તો અન્નયખીની વાત છે.
અહસ્પતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટાં તણું સુલટું ક્યું, એ અન્નયખીની વાત છે.

ઉદય-ભાષુ.

રસીયો રસીલી ચાંદની તો—

સમે સાધી,

તજી સધળી ઉપાધિ, ગયાં—

ઉપવનમાં

ગુપ્તગુપ્ત વાતો કરે,

નેન ના ઇશારા કરે,

સંગે હસે હરે હરે રંગ—

ધુનમાં—(પછી),

પળમાં રીસાયા છે રસીલા,

બાન બૂલી બામિની—

માનતા મોહન નથી, હાથે પગે થઇ માનુની.

વેળા રસીલા વહી જશે, પરતાવે પાછળથી થશે,

માન મોહન! માન જશે કાળ કા'ણી રહી જશે.

તું માન ભલે ના માન મને પરવા નહિ,

જીવજન તને નહિ અલગ કરે તનથી;

પ્રીત વચન વીણા રચના રસીયા મન વસીયા મારેજી—

સંસાર નૌકા. —રાગ. ઉસ્તાદી—

શ્યામ જીએ હીંડાળા કુંજન બનમે! કુંજન બનમે મધુ બનમે.

લતાએ—પુષ્પેકો, જીવેમે ક્યા જીવાતી હંએ ?

પવનકે ઝોંકામે ક્યેસી મુગંધ આતી હંએ ?

ચમનમેં જીકતે શાએં સમા દીખાતી હંએ ?

મહનકો ગોદમે લેકર, એહ સખ રમાતી હંએ ?

બસ ગઈ સાવરો સુરત એહ નયનમે ?—શ્યામ૦

સાગર સરીતા.

—:=====:

કુંવારું રહેલુંજ બહુજ સારૂં બળ્યું પરણવાનું કાકાજી બળ્યું પરણવાનું,
સારો ખણી જો નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગ જુગ રડવાનું.

પ્રેમથી રમાડું તને બહાલી હંમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય;
ઓ બહાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;
બાણીયા દીકરા મુજો મરી રહે, નહીં તો ફળેતો થાય;
ઓ કાકા તમારું નખખોદ જાય.

મેઘાં તું ક્યારે હવે મારી થાય..... નહીં તો.....કુંવારું

સુરદાસ કૃત.

—ભજન-રાગ-પદ—

કેવું તે થાશે વહાણું, ઘેઝા પ્રાણી કેવું તે વાશે વહાણું—(ટેક)
લાડીને લાવું ને પુત્ર પરણવું, કાલની વાત ન જાણું—ઘેઝા,
જાળીરાજ કહે લેઉં ઇન્દ્રાસન, યજ્ઞ કીધા નવવાણું—ઘેઝા.
જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, એણે—ક્ષણું એક ન રહેવાણું—ઘેઝા.
કાયા જુડી માયારે જુડી, જુહુ તે ઘર કેરું નાણું—ઘેઝા.
“સુરદાસ” કહે તમે હુરી લજી લ્યો, ઓચિતુ આવશે આણું—ઘેલા.

સત્ય પ્રકાશ

—:=====:

ખામ હું તો પરણી તોય કુંવારી;
મને મળ્યો વૃદ્ધ બરચાર, મારો એજો ગમે અવતા—ખામ.
સામુ સતાવે નણુંદ ડરાવે મહેણાં સહુ સંભળાવે.
કળેડલાની કહાણી કહી મને પાડોશજી શરમાવે—ખામ.
કુવે તળાવે ખાણી જાઉં ત્યાં લોકો પાછળ આવે.
“નવી કાકી ક્યાં ચાલ્યાં” કહીને, પીટ્યા મને બોલાવે—ખામ

સુરદાસ.

—રાગ. લજન-પદ—

નાથકેસે ગજકોબધ છુડાયો,
 પ્રભુ એહી અચરણ મોહે
 આપો-ના.
 ગજ એરઆહ લડત જલ
 બીતર,
 લડત લડત ગજ દાર્યો,
 જવલર શુંદરહી જલ ઉપર,
 તબ હુરી નામ પુકાર્યો-ના.
 સવરીકે બોર સુદાઆકે,
 તાંદુલ, રૂચી રૂચીભોગલગાયો,
 દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી,
 બાળ વિદુર ઘર પાયો-ના.
 પેઠ પાતાળ કાળી નાગ,
 નાથ્યો ફલુ પરનૃત્ય કરામો.
 ગારી ગોવરંધન કર પરધારી,
 નંદ ઘર લાલ કહાયા-ના.

અગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો. દાવાનળી પાન કરાયો,
 સ્થંભ ફોડકર હિરનાકંશ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાયો-ના.
 અજમેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો.
 પયપાન કરતાં પુતના મારી, કુબળકો રૂપ બનાયો-ના.
 બોલ કાટડી પ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ બોધાયો,
 છુટો નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કહારે ગુમાયો-ના.
 ભેગી જનકા પ્યાન ધરત હે, પ્યાન ધરત નહીં આયો,
 “સુરદાસ” પ્રભુ તિહારે મીલનકે, જશોદાકી ધેન ચરાયો-ના.

નંદ—ખત્રોસી.

—સત્ય-શેત્રજ—

ગંગાજળ નિરમળ સમુ શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
 તેવું કુળ ને માહરં (તો) પડ પાસા પોઆર.
 હસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું અમ્મન સાર;
 પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોઆર.
 સત્ય ચુકે ને સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
 તે શુણ હોય ને મુજ મહી. (તો) પડ પાસા પોઆર.
 નાગ મુખે અમૃત ઝરણ ચોર કને ભંડાર,
 કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોઆર.
 મીઠો આંખો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર.
 સત્ય અસત્ય ડરે નહિ (તો) પડ પાસા પોઆર.
 વિમળ કમળ વિલોકીતે, ભ્રમર ગયો તે ઠાર,
 દીઠું પણ અડક્યો નહી (તો) પડ પાસા પોઆર.
 અહુદ્યા સીતા દ્રોપદી સતી ખરી નીરધાર,
 તેવું ચિત્ત ને માહરં (તો) પડ પાસા પોઆર.
 ભૂખ્યા આગળ ને ધરે. ઉત્તમ ભોજન સાર,
 ખાધા વિણ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોઆર.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:====:—

અલી નેજે મનાતી ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજ મીઠું મીઠું ખોલી.
 અલી નેજે દેતી તું અંતર ખોલી .....ભોળવશે

સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીવની દીવ મહીં સમાવશે,
 { શત્રુ વસંતે માનુનીને મદનરાજ મનાવશે.

રસ રાજની રસરેલ ન્યાં રગ રગ મહીં વ્યાપી જશે,
 જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોષ પાયે લાગશે—

પુંડલીક

—રાગ-લજન—

હમણા તો નથી નવરાસ ગુરરાજ અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,
 મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હમણાં શું ખેરવી લ મોટી;
 વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ શ્યામલાલ ? સાચું...યાર...ધડ.
 હજી આંધવા છે મારે કંઈક માળા, હજી થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા
 ધર તાળ કરી કું કવા દીવાળા-કેમ શ્યામલાલ ?...સાચું...યાર-ધ.
 જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી, ત્યારે સાંભળીયું કયા આ તમારી,
 મળે નાગી નહિ તો રહેજે બ્રહ્મચારી-કેમ શ્યામલાલ ?...સાચું-યાર.

છત્ર વિજય

—:≡≡≡:—

અલી નયન ખાણ ક્યાં વાગ્યા ?

મનના મુગ્ધ ભાવ ક્યાં જાગ્યાં ? સાચું બોલ બોલ બોલ.
 કોણ રસિકવર મળ્યા પરરાર ક્યાં હૃદયે અતુરાગ્યા ?
 લોચનીઆં મદ ઘેરા તલસે અંધર સુધારસ તરસ્યાં,
 વશીરણ કોણે કીધા-આ, જહાલ કહે ક્યાં વરસ્યાં ?-સાચું.
 લાલ કોણ ને લગની શાની, હજી હું ખાળ કુંવારી,
 આલાકી મુજી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

આનંદલહરી

—:≡≡≡:—

પાધરે પંથે જ ગુમાની ! પાધરે પંથે જ.
 સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી, આંખના ન કર ઘા;
 રસિયાજી ? આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
 હઠીલા ! પધારે પંથે જ, રસિલા ! પાધરે પંથે જ;
 વાત કરે જરા છાતીયે ચાંપું, કે ચુંબન આપું-હા.
 ફંત ફંખે એવા અંધરામૃતની સાફ ઘસીને નાં;
 ઊગાળા ! પાધરે પંથે જ, છખીલા ! પાધરે પંથે જ.

પૃથ્વીપુત્ર

—:=====:

નવીન પ્રેમરસબીની મૃમનયની, બાન તું ક્યાં ભૂલી આવી
સાણી સહુથી મદન મદમાણી, કેણે તને ભરમાવી પહેન ?-ભા
સરવર તટપર જલકીડાએ, સહજ સખી એ તો આવી
ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી
અરસપરસ અમ આંખ મળી, મને લોચનીએ લલચાવા-એન
માર્ગે જતાં મળ્યા મધુકર નિકટ ગદ્ય અણખણી
મદભર રસીકા રસ લૂંટતાં રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી
મનમમતાની મોજમગ્નહમાં પુલ્લ વેણી વીખરાણી-એન.

સમાપ્ત.

સંગીતના શોખીનો છેતરાતા ખચો.

“ અસલ-સંગીત ”

ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ
ભાગ ૧ થી ૧૦

તદન નવિ આવૃત્તિ પહોળા સુધારા વધારા
સાથે સને ૧૯૨૮ ની છપાઈ પહાર પડી ચુકી
છે. અમારી બુકની લોકપ્રિયતા જોઈ એની
સંખ્યાબંધ નકલો છપાઈ છે. પણ છેવટે શોનું
તે શોનું જ આ વખતની આવૃત્તિમાં સંખ્યા-
બંધ ચિત્રો ઉપરાંત નવા પ્રખ્યાત ગાયનો પણ
હમેરવામાં આવ્યા છે. પચરંગી મુંદર ચીન
વાળું મનમોહક પુઠું બહા કાગળ અને
મુંદર છપાઈ છતાં કી. ૧ રૂપિયા. પો. બુક.

મળવાનું ઠેકાણું:-શા.

ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર
૬૦ રાણીતળાવ-સુરત.

તૈયાર છે— * તૈયાર છે—

સૌથી સારામાં સારી—અને વખણાયલી.

—અસલ—સંગીત—

ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ

ભા. ૧ થી ૧૦ સાથે

સંખ્યાબંધ ચીત્રા-પ્રખ્યાત ગાયનો-ભજનો ગઝલો-

અને કબ્લાલીઓનો-મોટો સંગ્રહ.

પચરંગી મજબુત પુઠું ૧૬૦ પાના.

જતાં કીમત ફક્ત એક રૂપીયો પા. અલગ

સંત સમાજ ભજનાવળી

કાઠીયાવાડી ભક્તોનાં અતી ઉત્તમ-દુર્લભ ભજન

કિર્તનનું વખણાયલું પુસ્તક.

જેમાં લાખાલાયજી, સતી તોરલ વીજરે વીજરે પ્રખ્યાત

ભક્તોનાં મશહુર ભજનો ભરેલાં છે.

મોટી દળદાર બુક કીમત-બાર આના. પા. જુદાં.

મળવાનું ઢેકાણું—

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર

૬૦ રાણીતળાવ, મેઘનરોડ—સુરત.

ભજને કિર્તન અને ભક્તિરસથી ભરપુર

પુસ્તકો.

કાવ્ય દોહન મોટું (ભજન કિર્તનથી ભરપુર) કો.	૨-૦-૦
ભજનસાગર.	૦-૮-૦
ભક્તશિરોમણી.	૦-૮-૦
પારસમણી ભજન સંગ્રહ....	૦-૮-૦
ભજનસાગર	૦-૮-૦
રૂપીરાજના પદ. ..	૦-૮-૦
છાંદમકૂત કીર્તનમાળા	૦-૧૨-૦
પ્રભાતસંગ્રહ મોટું.	૦-૬-૦
ભજનમાળા	૦-૮-૦
જ્ઞાન ઉપદેશ	૦-૪-૦
સતસમાજ ભજનાવળી માટી	૦-૧૨-૦
ચતુર સુંદર ગરબાવળી માટી.	૦-૧૨-૦
નરસીંહ મહેતા નેવેલ	૦-૧૨-૦
મીતાંમાઈ. નેવેલ... ..	૦-૧૨-૦
સુવન્દ્યા આજ્યાન (કથા)... ..	૦-૮-૦
મન્દવેશ. (કથા)	૦-૮-૦
સુરેખા હરજી	૦-૮-૦
અભિમન્યુનો ચક્રવૈ (કથા)... ..	૦-૮-૦
આખાહરજીની કથા	૦-૮-૦
અકાદશી (નીકથા) મહાત્મ	૦-૮-૦

શા. સુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર

૬૦ રાણીતળાવ, મેઈનરોડ-સુરત

આ બુક સુરત, બરાનપુરી ભાજન, લાગવાળી પાઠમાં આવેલા શ્રી અનાવિલ
અધુ પ્રીત્યંગ પ્રેસમાં ગોવિન્દજી હાથાલાલ નાથકે છાપી.

